

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 marca 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jan Kremer (spr.)
Sędziowie:	SSA Regina Kurek SSA Paweł Czepiel
Protokolant:	st. sekr. sądowy Katarzyna Wilczura

po rozpoznaniu w dniu 05 marca 2018 r. w Krakowie na rozprawie

skargi o wznowienie postępowania (...) sp. z o.o. w K.

w sprawie z powództwa S. G.

przeciwko (...) Spółce z o.o. w K.

o zapłatę

zakończony prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 23 lipca 2015r., sygn. akt IACa 625/15

w uwzględnieniu skargi o wznowienie postępowania zmienia wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie w ten sposób, że:

1. zmienia wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 4 lutego 2015r. sygn.. akt IC 2774/14 w ten sposób, że nadaje mu treść:

„I. zasądza od strony pozwanej (...) Spółki z o.o. w K. na rzecz powódki S. G. kwotę 53 000 zł (pięćdziesiąt trzy tysiące złotych) z ustawowymi odsetkami od dnia 16 października 2014r. do dnia zapłaty,

II. w pozostałej części powództwo oddala,

III. zasądza od strony pozwanej (...) Spółki z o.o. w K. na rzecz powódki kwotę 1 450 zł (jeden tysiąc czterysta pięćdziesiąt złotych) tytułem kosztów procesu.”;

2. oddala apelację w pozostałej części;

3. zasądza od powódki S. G. na rzecz stron pozwanej (...) Spółki z o.o. w K. kwotę 1 200zł (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego;

4. zasądza od powódki S. G. na rzecz stron pozwanej (...) Spółki z o.o. w K. kwotę 3 600 zł (trzy tysiące sześćset złotych) tytułem kosztów postępowania ze skargi o wznowienie postępowania;

5. nakazuje pobrać od powódki S. G. na rzecz Skarbu Państwa- Sądu Okręgowego w K. kwotę 7 143 zł (siedem tysięcy sto czterdzieści trzy złote) tytułem opłaty od skargi o wznowienie postępowania od której strona pozwana była zwolniona.

SSA Regina Kurek SSA Jan Kremer SSA Paweł Czepiel

I ACa 802/17

UZASADNIENIE

Skargę o wznowienie postępowania wniosła (...) sp. z o.o. która w sprawie o zapłatę z powództwa S. G. była stroną pozwaną (I ACa 625/15 Sądu Apelacyjnego w K.– IC 2774/14 Sądu Okręgowego w K.). Skarżąca wniosła o wznowienie postępowania i zmianę zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 4 lutego 2015 r. w ten sposób, aby pozwana spółka nadal zobowiązana była do zapłaty kwoty 53 000 zł, natomiast powództwo w pozostałym zakresie uległo oddaleniu (t. j. co do kwoty 142 845 zł) oraz o zmianę orzeczenia o kosztach procesu. Uzasadniając skargę Spółka wskazała, że jej obecny prezes A. P. (1) uzyskał w związku z postępowaniem karnym, w którym oskarżonym jest były prezes strony pozwanej Z. Z. (1) informacje o rzeczywistych relacjach pomiędzy Z. Z., P. K. (1) – konkubentem S. G., a powódką S. G. oraz okolicznościach w jakich doszło do pokwitowania przez prezesa spółki Z. Z. wpłat przez powódkę pieniędzy na rzecz Spółki, do której to wpłaty w rzeczywistości nie doszło, w szczególności w dniu 3 października 2014 r. Wątpliwości budzi zapłata całej ceny za lokal przed uzyskaniem pozwolenia na budowę, wpłata gotówką, zapłata przez osobę nie mającą dochodów pozwalających na taki zakup, nie odnotowanie wpłaty w księgach handlowych spółki, umorzenie długu Z. Z. w stosunku do P. K., przy zbieżności umorzonej kwoty z objętą dowodem wpłaty Kp wystawionym przez Z. Z.. Przyznanie we wcześniejszym postępowaniu okoliczności dotyczących wpłaty na rzecz spółki były wynikiem błędu. Zgłosiła nowe dowody wcześniej dla spółki nieznane dla wykazania, że zdarzenie gospodarcze potwierdzone dowodem Kp nie miało miejsca. W skardze wskazano dowody.

Sąd Apelacyjny odrzucił skargę wskazując, że przedstawione dowody, choć spełniają wymogi formalne to nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Sąd Najwyższy w uwzględnieniu zażalenia skarżącego uchylił orzeczenie w przedmiocie odrzucenia skargi o wznowienie postępowania. Sąd Najwyższy wskazał na to, że w związku „z treścią skargi nie jest dostatecznie jasne czy oparta ona została kumulatywnie na wykryciu okoliczności faktycznych i wykryciu środków dowodowych, a więc dwu podstawach z których każda podlega odrębnej weryfikacji, czy też chodzi o powołanie dowodów na poparcie twierdzeń co do wykrytych okoliczności faktycznych.” Ponadto Sąd Najwyższy wskazał, że skarga nie dotyczy okoliczności przywłaszczenia środków wpłaconych przez powódkę na poczet umowy przez ówczesnego prezesa spółki, a dotyczy fikcyjnego potwierdzenia przez Z. Z. dowodami Kp takiej wpłaty faktycznie nie dokonanej. W konsekwencji skarga oparta jest na ustawowej podstawie.

Skarżący wskazał, że podstawą skargi jest wykrycie nowych okoliczności mogących mieć wpływ na wynik sprawy których strona nie знаła i nie mogła podnieść w poprzednim postępowaniu, a nadto wskazał dowody potwierdzające nowe okoliczności. Okoliczności były inne niż przyjął to sąd odnośnie zapłaty kwoty 142 845 zł.

Powódka w odpowiedzi na skargę wniosła o jej odrzucenie względnie oddalenie podnosząc, że pozwany mógł wcześniej zapoznać się z aktami postępowania karnego, wniosek o przesłuchanie Z. Z. jest spóźniony, a nadto żona Z. Z., P. sprzedała swoje udziały w spółce (...) za kwotę zbliżoną do wartości przedmiotu sporu.

Sąd Apelacyjny ustalił co następuje:

Skarga o wznowienie postępowania wniesiona została w dniu 17 sierpnia 2016 r. przy wskazaniu, że do wykrycia nowych okoliczności doszło w dniach 2 i 6 sierpnia 2016 r. w związku z udziałem w sprawie III K 2/16 Sądu

Okręgowego w K., w której oskarżonym jest Z. Z.. A. P. (1) z kontaktu i rozmowy z pełnomocnikiem oskarżyciela posiłkowego, uzyskał informacje które spowodowały zbadanie akt sprawy karnej w dniu 6 sierpnia 2016 r. W istocie więc datą realnego dowiedzenia się o nowych okolicznościach było zbadanie akt sprawy karnej przez pełnomocnika Spółki. (k. 8 odpis zarządzenia o udostępnieniu akt 3 Ds.321/14 Prokuratury Rejonowej K.). W związku z tym ustaleniem i przyjęciem, że początek biegu terminu nie może rozpocząć biegu przed rzeczywistym uzyskaniem realnej wiadomości o podstawie wznowienia skarga wniesiona została w terminie. Sąd Apelacyjny wznowił postępowanie i przeprowadził postępowanie dowodowe. Sąd Okręgowy wK.wyrokiem z dnia 4 lutego 2015 r. uwzględnił powództwo S. G. i zasądził od strony pozwanej (...) sp. z o.o. kwotę 195 845 zł tytułem zwrotu należności otrzymanej na podstawie nieważnych umów zawartych pomiędzy powódką a stroną pozwaną. Nieważność umów wynikała z niewłaściwej reprezentacji strony pozwanej w imieniu której działał wyłącznie prezes zarządu Z. Z. (1), a dla właściwej reprezentacji konieczne było współdziałanie dwóch członków zarządu. Sąd przyjął, że powódka wpłaciła w częściach kwoty dochodzone pozwem, w tym część w gotówce do rąk Z. Z.. Pozwana wskazywała, że kwoty te nigdy do spółki nie trafiły i zatrzymał je Z. Z.. Apelacja strony pozwanej uległa oddaleniu wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 23 lipca 2015 r. Nie może zatem budzić wątpliwości, iż po stronie (...) istnieje obowiązek zwrotu na rzecz S. G. kwot uiszczonych przez nią, to jest: - 130 545 zł. tytułem ceny zakupu lokalu nr (...); - 12 300 zł. tytułem ceny za stanowisko garażowe oraz 53 000 zł. tytułem zaliczki za lokal nr (...). Nie może też budzić wątpliwości, że umowy stron miały charakter umów wzajemnych, strona pozwana zobowiązała się wybudować dla powódki lokale mieszkalne, a powódka zobowiązała się zawrzeć umowę developerską i zapłacić cenę. (akta I C 2774 /15 Sądu Okręgowego w K., uzasadnienie; I ACa 625/15 – brak wniosku o uzasadnienie).

Istota dalszego postępowania dotyczyła ustalenia, czy nastąpiła wpłata kwoty objętej skargą o wznowienie postępowania, a więc kwoty 142 845zł (130 545zł i 12 300zł) w dniu 3 października 2013 r., czy też doszło do fikcyjnego potwierdzenia przez Z. Z. dowodami KP takiej wpłaty faktycznie nie dokonanej.

Sąd Apelacyjny ustalił, że powódka była w dacie czynności i po niej konkubinią P. K. (1) i mają dziecko urodzone w (...) r., zaś poznali się w 2009 r. Powódka jak zeznała mieszkała od 2011 r. w S. i obecnie tam mieszka. Pracowała w pensjonacie w B. z polecenia pana P. K. (1), który z reguły przebywał razem z powódką. Powódka twierdziła, że oszczędności przechowuje w sejfie w domu. 2013 r. latem zaciągnęła kredyt w kwocie 50 000zł. Do zawarcia umowy z pozwaną doszło w takich okolicznościach, że P. K. pewnego dnia powiedział o możliwości zakupu mieszkania w bardzo fajnym terenie i powódka nie zastanawiając się długo zdecydowała się dokonać zakupu, z myślą o dziecku które miało się urodzić. Zamierzała wynajmować to mieszkanie. (zeznania powódki k. 218 - 223). Powódka, choć twierdzi, że nie знаła osobiście Z. Z., to zarazem znała Z. Z. (1), gdyż widziała go siedząc w samochodzie z P. K. który odbierał od niego jakieś pieniądze, które widocznie wcześniej mu pożyczył. Przy zawieraniu umów na mieszkanie i garaż obecny był P. K. (1), który ponadto złożył oświadczenie Z. Z. dotyczące wzajemnych rozliczeń. Według powódki dotyczyło to 20 000zł, które miały być rozliczone poprzez podwyższenie standardu mieszkania. (zeznania powódki k. 223 do 230; oświadczenie k. 168). Oświadczenie P. K. ma treść „ Oświadczam, że jestem rozliczony i nie roszczę żadnych roszczeń finansowych do Z. Z. (1), po zrealizowaniu umowy nr(...)z Panią S. G. zam. (...), (...)-(...) S., dotyczącą zakupu mieszkania – podpis K. P. „ (k. 168). Z. Z. (1) miał szereg rozliczeń z P. K., co wynika z szeregu pokwitowań wpłat jak też zeznań powódki w tym dokonywania przez P. K. zakupu samochodów u Z. Z., bądź jego bliskiej osoby. (k. 230 i n, zeznania powódki, dokumenty zawarte w aktach 3 Ds. 321/14 Prokuratury Rejonowej K.k. 153 – 167). Oświadczenie P. K. nie zawierająca żadnego odniesienia do zobowiązania i jego wysokości co prowadzi do wniosku, że doszło do rozliczeń między tymi osobami, bez wpłaty na rzecz spółki żadnych pieniędzy w gotówce w dniu 3 października 2013 r. Nieruchomość na której miał powstać budynek z lokalami z których dwa zamierzała kupić powódka – zaliczki na dwa lokale, a z tego na jeden pełna wpłata oraz na garaż – położona jest w D. (...)w gminie M., w pobliże węzła drogowego K., kilka kilometrów od centrum miasta. (zeznania A. P., mapa (...)) A.P.zaprzeciżył by przy budynku miały powstać garaże, planowano parking. Powódka, jak twierdzi, pobrała pieniądze z domu na wpłatę u pozwanej.

A. P. (1) w rozliczeniu z P. Z. wręczył jej weksel, który może być zrealizowany pod określonymi warunkami na co wskazał, dla wykazania, że nie zapłacił dotąd za udziały w spółce nabyte od P. Z.. (zeznania A. P. K. 263 i n.)

Sąd Apelacyjny nie dał wiary zeznaniom powódki, w zakresie posiadania w dniu 3 października 2013 r. w lokalu pozwanej spółki kwoty 142.845 zł i uiszczenia takiej kwoty gotówką do rąk Z. Z. (1). Z zebranego w sprawie materiału dowodowego, wynika, że Z. Z. i P. K. mieli wspólne rozliczenia z tytułu bliżej nie określonych zobowiązań. Świadczą o tym także zeznania powódki w części dotyczącej odbierania pieniędzy od Z. Z., jak i w zakresie rozliczeń związanych z samochodami, a dodatkowo i pomocniczo materiał zgromadzony w postępowaniu karnym przeciwko Z. Z.. Sąd Apelacyjny nie dał wiary twierdzeniu, że pokwitowanie dla Z. Z. ze strony P. K. dotyczyło kwoty 20 000zł, a nie rozliczenia całości zobowiązań w wyższych kwotach. Rozliczenie takie koresponduje ze wskazanymi już materiałami, dowodami i zeznaniami A. P., a nadto z zasadami doświadczenia życiowego. Także okoliczności decyzji o zakupie mieszkania w ogólności jak i w tej lokalizacji wskazują na to, że cel spotkania i wydane pokwitowania nie były związane z faktycznym przekazaniem gotówki. Zaliczka z kwoty rezerwacyjnej w wysokości 10 000zł została wpłacona zgodnie z zasadami obowiązującymi u pozwanego przelewem. Brak było uzasadnienia dla wpłacenia całej kwoty za mieszkanie, które w dodatku jeszcze nie było wybudowane gotówką po jego rezerwacji w dodatku w okolicznościach braku w biurze spółki innych osób. Dodatkowo powódka nie wykazała by dysponowała środkami pieniężnymi w wysokości która miała być wpłacona. Zeznanie dotyczące kontroli skarbowej jaka miała być prowadzona, nie przedstawione w sprawie, dotyczyło zakupu samochodu, według samej powódki za około 50 000zł. W tym kontekście nie potwierdza ta okoliczność dysponowaniem środkami na dokonanie wpłaty. Okoliczności zatrudnienia w okolicach B. w pensjonacie wywołują istotne wątpliwości w kontekście miejsca zamieszkania, wysokości zarobków, jak i okoliczności w jakich miała powódka zostać zatrudniona i przebywać z P. K.. W szczególności przy podaniu, że aktualnie zarabia trzy tysiące złotych miesięcznie. Również sposób składania zeznań prowadzi do ich oceny jako w części nie wiarygodnych, powódka dokładnie pamiętała niektóre okoliczności, a o innych odpowiedzi były ograniczone i nieprecyzyjne, bądź uzupełniane na bardzo wyraźne pytania. Przykładem braku pamięci jest brak pamięci o własności samochodów i okolicznościach ich nabycia. Ponadto twierdzenia o środkach w sejfie nie korespondują z wypowiedzią, że wypłaciła Z. Z. 20 000zł, ale by je wypłacić poszła do banku a nie wzięła ich z sejfu i stwierdziła, że nie wie dlaczego tak postąpiła. Podana data podważa także stwierdzenia o braku znajomości z Z. Z.. Z tych przyczyn zeznania te były wiarygodne jedynie z części w jakiej na ich podstawie poczyniono ustalenia faktyczne.

Zeznania A. P. (1), prezesa strony pozwanej, również jedynie w części zasługiwały na danie im wiary. W szczególności, co było już przedmiotem ustaleń poprzednio w sprawie, że żadne pieniądze w gotówce nie zostały wpłacone do kasy spółki. Ponadto w zakresie stosunków gospodarczych i rozliczeń finansowych z Z. Z. oraz nabycia udziałów w spółce. Natomiast okoliczności związane z rozliczeniami już wywołują wątpliwości, lecz nie wpływają na istotę ustaleń w sprawie, co dotyczy także innych zdarzeń.

Ponadto Sąd Apelacyjny uwzględnił treść przedłożonych i dołączonych dokumentów.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Przedmiot i granice ponownego rozpoznania sprawy wynikały z zakresu skargi o wznowienie postępowania, a więc skoncentrowane były na tym czy doszło do wpłaty pieniędzy w dniu 3 października 2013 r. Z. Z. (1), czy też była to fikcja jedynie udokumentowana wydaniem przez niego dokumentów KP, które nie odzwierciedlały faktycznych czynności. Konsekwencją tego był rozkład ciężaru dowodu, pozwana spółka winna wykazywać fikcyjność czynności związaną z relacjami Z. Z. z powódką i jej partnerem oraz , o ile to możliwe okoliczności negatywne wskazujące na nie dokonanie wpłaty. Powódka powinna zaś wykazać posiadanie środków finansowych oraz fakt przekazania pieniędzy, po za dowodami KP już uwzględnionymi wcześniej w sprawie, ale podważanymi w skardze. Zdaniem Sądu Apelacyjnego powódka zawierając umowę na lokal nr (...) i stanowisko garażowe nie dokonała wpłaty gotówki do rąk Z. Z. (1), w kwotach odpowiednio 130.545zł i 12.300zł, a dowody wpłaty KP (k. 12 i 13 akt IC 2774/15) zostały wystawione przez Z. Z. (1) w związku z jego rozliczeniami z partnerem powódki, obecnym w tym momencie przy czynnościach. Nie potwierdzały one rzeczywistego, realnego przekazania pieniędzy. Na podstawie całości przeprowadzonych dowodów należało przyjąć, że wystawione dowody wpłaty KP stanowiły rozliczenie pomiędzy Z. Z. i partnerem powódki i nie łączyły się z faktycznym przekazaniem pieniędzy. Istotnym dowodem przemawiającym za takim ustaleniem jest treść cytowanego powyżej oświadczenia, co koresponduje z innymi dowodami. Powódka nie wykazała by dysponowała w

dniu zawierania umowy kwotą objętą dowodami KP, stwierdzenia o gotówce w sejfie w kontekście pobierania z banku kwoty 20 000zł przy udzielaniu pożyczki Z. Z., jak też zaciągnięcie kredytu kilka miesięcy przed rzekomą wpłatą, przy braku dokumentowania czynności do których odwoływała się, skutkowały przyjęciem nie wykazania posiadania tych środków. Dalej idącym jest też stwierdzenie, że pomijając realność dysponowaniem taką kwotą, to w okolicznościach sprawy do rozliczenia dochodziło pomiędzy P. K., a Z. Z. i to także przemawia za brakiem wpłaty. Wreszcie brak uzasadnienia logicznego dla dokonania wpłaty całości ceny za jeszcze nie wybudowane mieszkanie w sytuacji gdy nie wynikało to z umowy rezerwacyjnej, jak i wpłat takich nie dokonywali inni klienci. Przeciwno możliwości dokonania wpłaty przemawia także okoliczność znajomości pomiędzy partnerem powódki a prezesem zarządu spółki Z. Z. (1). Doświadczenie życiowe wskazuje, że w takiej sytuacji tolerowane jest raczej późniejsze uiszczenie należności niż wpłata przed innymi kontrahentami. Również element zaufania przemawia za brakiem potrzeby tak wczesnej wpłaty. Podsumowując, powódka nie wykazała dysponowania środkami finansowymi w wysokości wskazanej w dowodach KP, jak też przekazania ich w dacie sporządzania dowodów wpłaty. Pozwana wykazała istnienie związków personalnych pomiędzy trzema osobami obecnymi przy zawieraniu umowy, pominięcie drugiego członka zarządu spółki. Dodatkowo w zakresie spraw finansowych zeznania powódki nie zasługiwały na wiarę, bądź poddawały w wątpliwość jej twierdzenia.

W związku z tym skarga o wznowienie postępowania w zakresie kwoty nią objętej a wynoszącej 142.845zł była zasadna. Przepis art. 494 § 1 k.c. zobowiązuje do zwrotu tego co otrzymano na mocy umowy z kontrahentem, a w tym przypadku kwota wyżej wymieniona nie została uiszczona, a więc nie może podlegać zwrotowi. Strona pozwana jest zobowiązana do zwrotu świadczenia nienależnego związanego z uiszczeniem na rzecz spółki wpłat z tytułu umów zawartych z naruszeniem zasad reprezentacji. Dotyczy to jednak wyłącznie kwot które rzeczywiście zostały uiszczone. W związku z poczynionymi ustaleniami, że nie doszło do przekazania w gotówce w dniu 3 października 2013 r. kwoty objętej skargą brak było podstawy do jej zasądzenia, a tym samym w uwzględnieniu skargi doszło do zmiany orzeczenia. Pozwana spółka jest zobowiązana do zwrotu wyłącznie tych kwot które realnie zostały uiszczone, co jeszcze raz podkreśla Sąd, natomiast nie jest zobowiązana do zwrotu kwot nie wpłaconych, bądź objętych rozliczeniami osobistymi pozostającymi poza działalnością Spółki. Sąd Apelacyjny orzekł więc na podstawie art. 412 § k.p.c. zmieniając wyrok sądu I instancji i ponownie rozliczając koszty odpowiednio do wyniku postępowania, oraz wyrzekając o oddaleniu powództwa w części; orzekł także w zakresie apelacji i jej kosztów. Konsekwencją wskazanych zmian było również rozliczenie kosztów zastępstwa procesowego i nakazanie ściągnięcia należnych Skarbowi Państwa opłat od których pozwana spółka była zwolniona.

SSA Regina Kurek SSA Jan Kremer SSA Paweł Czepiel